

УДК 631.95:634.4:631.22(430.1)(436)

ЕКОЛОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ВЕДЕННЯ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА, ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ НІМЕЧЧИНИ І АВСТРІЇ

М.С.Ярошко, аспірантка

*О.Й.Карунський, доктор сільськогосподарських наук, професор
Одеський державний аграрний університет*

У статті розглянуто питання щодо умов функціонування сільгосп підприємств екологічного напрямку; порівняльна характеристика умов утримання та догляду за свинопоголів'ям у господарствах звичайного та екологічного напрямків господарювання.

В статье рассмотрены вопросы относительно условий функционирования сельхозпредприятий экологического направления; сравнительная характеристика условий содержания и ухода за свинопоголовьем в хозяйствах обычного и экологического направлений.

В останні роки у багатьох країнах Європи ведеться активна дискусія про доцільність ведення екологічного господарювання та конкурентоспроможність продукції екологічних підприємств на рин-

ку. Австрійський уряд розробляє ряд активно діючих програм для еко-господарств [6]. У Німеччині для реалізації біотоварів розвинуто відповідну мережу магазинів "BioLand" [2]. Німецькі фермери за рахунок тваринництва щорічно отримують 20,6 мільярдів євро, з яких 6,0 мільярда складають прибутки від продажу свинини [1]. Підвищення економічної ефективності галузі свинарства сприяє введенню у практичне виробництво сучасних технологій, що обумовлюють екологічно чисте, фізіологічно обгрунтоване розведення свиней і отримання від них безпечної в екологічному відношенні та біологічно повноцінної продукції [5].

Матеріали і методика досліджень. Метою роботи було дослідити основні вимоги до технології екологічного напрямку ведення галузі свинарства на підставі літературних даних та навичок, набутих під час проходження виробничої практики у науководослідному господарстві Haus Düsse та приватних фермерських підприємствах Німеччини і Австрії.

Результати досліджень. У 2004 році у Німеччині близько 3% свинарських підприємств працювали на засадах екологічного виробництва продукції. Не таємниця, що з початку екологічного свинарства не існувало через відсутність відповідних ліній тварин для відтворення, селекційованих в умовах екологічного виробництва [2]. Таким чином, одним з основних завдань, поставлених перед тваринниками країни федеральною програмою екологічного господарювання, є розробка проєкта селекції тварин для цієї мети [3].

Різноманітні групи споживачів вимагають від продукції свинарства різних якостей:

- переробники вимагають м'ясну частину зі зменшеною кількістю жиру;
- споживачі бажають отримати м'ясо якісне, з добрим смаком;

Досвід останніх 50 років вказує на те, що виробники свинини спрямовували свої зусилля на отримання м'яса з невеликою кількістю жиру між волокнами та високою якістю і добрими смаковими властивостями. Однак це призвело до значного загального ожиріння тварин і отримання туш з малою ринковою цінністю [4].

Першим кроком до створення діючої системи оцінки якостей

свиней для екологічних господарств було створення каталогу критеріїв оцінки якості продукції галузі свинарства (табл.1)

Таблиця 1

Каталог критеріїв оцінки якості продукції галузі свинарства

Критерії виробників – мета селекції	Плодючість	1. Репродуктивна здатність;
		2. Материнські якості;
		3. Молочна продуктивність;
Відгодівельні якості		1. Прирости;
		2. Засвоєння корму;
		3. Поїдання корму;
Цінність туші		1. М'ясна частина;
		2. Якість м'яса;
		3. Якість жиру;
Тривалість використання		1. Довголіття (живучість);
		2. Стійкість;
Здатність до утримання на пасовиші		1. Поведінка;
Аномалії		1. Аномалії у поросят;
		2. Аномалії сосків;
Критерії м'ясопереробних підприємств і магазинів	Повільно відгодовані, відібрані після схрещення тварини; м'ясо міцної консистенції червоного кольору, шпик щільний сніжнобілий.	
Критерії споживачів	Щільної консистенції м'ясо, червоного кольору, з „сухою” поверхнею, невелика кількість щільного білого жиру.	

Для підтвердження статусу екологічного господарства фермеру у Австрії та Німеччині необхідно дотримуватися певних правил ведення тваринництва:

- складати раціони годівлі для тварин з екологічно безпечних складових (вирощених без застосування хімічних препаратів);
- тваринам треба створити відповідні умови утримання (за параметрами мікроклімату та площею приміщень на голову);
- при лікуванні тварин можна застосовувати лише гомеопатичні препарати та засоби фітотерапії;
- господарство забов'язано певний час (2 роки) надавати свою продукцію для аналізу на її екологічну безпечність, перш ніж вона буде проголошена як екологічний продукт;

- підприємство повинно пройти атестацію DBV чи комісією Bio – Emte.

Згідно з правилами годівлі тварин в екологічних господарствах основою раціону повинні бути корми вирощені в цих господарствах. Не більше 30% кормових засобів на рік можуть бути закуплені в інших підприємствах екологічного напрямку. Мінімальна частка щоденного раціону, виготовленого зі свіжого, висушеного або силосованого корму, повинна складати 60% сухої маси. Зниження цього показника до 50% можливо під час початку лактації у тварин [2].

В методах утримання і догляду за свиноголові'ям у господарствах звичайного та екологічного напрямку є суттєві відмінності (таблиця 2).

Таблиця 2

Відмінності у методах утримання і догляду за свиноголові'ям

Звичайне свиногосподарство:	Екологічне господарство:
Виготовлення тваринницьких приміщень із загально розповсюджених матеріалів;	Використання еко.безпечної сировини для виготовлення тваринницьких приміщень;
Часте механізоване прибирання приміщень, де утримуються тварини;	Прибирання приміщень в кінці виробничого циклу вручну;
Утримання тварин на решітчатій підлозі без підстилки;	Утримання тварин на щільній підлозі на глибокій підстилці;
Механізована роздача кормів;	Ручна роздача кормів;
Годівля тварин у певний час за розкладом;	Забезпечення тваринам постійного доступу до корму;
Утримання тварин окремо у клітках;	Вільне утримання тварин на великій площі;
Безвигульне утримання;	Утримання з вигулом на майданчику чи пасовищі;
Випоювання молодняка молоком до 21 – 24 діб;	Випоювання молодняка молоком до 40 діб;
Щеплення тварин і проведення необхідних ветеринарних маніпуляцій;	Тварин не імунізують, а у терапії використовують лише гомеопатичні засоби;
Використання хіміко – терапевтичних препаратів не обмежано, термін очікування до використання в їжу за настановою;	Хіміко – терапевтичні препарати можна використовувати не більше 3 разів на рік з подвоєним терміном витримки;

Висновки. Екологічне ведення свинарства, на нашу думку, дозволяє отримувати біологічно повноцінну продукцію від тварин, вирощених в умовах наближених до природних з обмеженням стресових факторів. Цей напрямок вважається перспективним та має широке поширення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Agrimente 2002// Zahlen, Daten und Fakten zur deutschen Landwirtschaft.// – 2002.S.32 – 60.
2. Biomärkte – von den Nachbarn lernen // T.Richter, K.Reuter, H.Allerstorfer // Ökologie und Landbau 1\2003.S.6 – 11.
3. Das Zukunftsprojekt Bio – Schwein // Susanne Mergili, Freiland – Journal // 4\2002.S.3 – 4.
4. Ein Anfang für die ökologische Schweinezucht // G.Postler // Ökologie und Landbau 4\2003.S.26 – 27.
5. Ferkelproduktion// Landwirtschaftszentrum Haus Dösse, Bockholt. – 2002.S.1 – 6.
6. Sauwohl, Gesundheitsmanagement in der Bio – Schweinehaltung // Christa Gr???, Ernte Zeitschrift für Landwirtschaft und Ökologie // 2\2003.S.13.